

UITSPRAAK KLACHTENCOMMISSIE WVGZ
27 november 2023 (mondelinge uitspraak d.d. 13 november 2023)

Klager: Dhr. XXXXXXXX, geboren op XXXXXXXX, verblijvend in de Vincent van Gogh Kliniek voor GGZ te XXXXXXXX.

Aangeklaagde: Dhr. XXXXXXXX

Zitting: 13 november 2023 te Venray

Klachtnummer: 23.089

1. De klacht

De klachtmelding heeft betrekking op de aanzegging voor:

- gedwongen opname en beperken bewegingsvrijheid
- medicatie.

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klacht ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 1 november 2023 heeft de commissie de klachten van klager ontvangen. Klager heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier. Klager heeft geen toestemming gegeven aan aangeklaagde om zijn dossier in te zien.
- Op 1 november 2023 is een ontvangstbevestiging verstuurd, maar omdat het klachtformulier niet leesbaar was, is verzocht om een nieuw klachtformulier in te vullen met ondersteuning van de patiënten vertrouwenspersoon. Het nieuwe klachtformulier is 7 november 2023 ontvangen, waarna op 9 november 2023 een ontvangstbevestiging is verstuurd. De commissie heeft aan aangeklaagde verzocht een schriftelijke reactie op de klachten in te dienen. De commissie heeft deze op 13 november 2023 ontvangen, inhoudend dat geen verweer kon worden gevoerd (zie punt 3).
- De hoorzitting heeft op 13 november 2023 plaatsgevonden. Diezelfde dag is de beslissing aan klager en aangeklaagde telefonisch meegedeeld en voor zover mogelijk per e-mail.

3. De feiten – voor zover van belang

Op 1 respectievelijk 7 november 2023 heeft de commissie de klachten van klager ontvangen. Klager heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier. Klager heeft echter geen toestemming gegeven aan aangeklaagde om zijn dossier in te zien. Aangeklaagde heeft daarom te kennen gegeven geen verweer te kunnen voeren. Aangezien het beginsel van hoor-wederhoor essentieel is voor het procesrecht is klager ter zitting gevraagd in te stemmen met dossierinzage van aangeklaagde.

Klager ging daarmee akkoord en aangeklaagde heeft gezegd geen leespauze nodig te hebben maar mondeling te willen reageren ter zitting.

Klager is opgenomen met een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel. De rechtbank Limburg heeft de machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel verleend op 6 oktober 2023 en bepaald dat deze geldig is tot en met 27 oktober 2023. Een zorgmachtiging is inmiddels aangevraagd. In bedoelde beschikking zijn de navolgende vormen van verplichte zorg opgenomen voor zover hier van belang:

- Het toedienen van medicatie, alsmede het verrichten van medische controles of andere medische handelingen en therapeutische maatregelen, ter behandeling van een psychische stoornis, dan wel vanwege die stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening.
- Het beperken van de bewegingsvrijheid.
- Het opnemen in een accommodatie.

Klager is bekend met schizofrenie. Vanuit zijn stoornis zou hij zijn moeder gegijzeld en mishandeld hebben, vermoedelijk omdat hij geen medicatie had genomen. Klager is eerder opgenomen geweest en wel in een katatone toestand. Daarvan is nu geen sprake.

Op 6 oktober 2023 heeft de rechtbank Limburg de machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel verleend met daarbij de genoemde vormen van verplichte zorg.

Op 23 oktober 2023 is betrokkene onderzocht en is de voorgenomen beslissing tot het toepassen van verplichte zorg met betrokkene besproken. Op 27 oktober 2023 is aan klager meegedeeld dat verplichte zorg zal worden toegepast door middel van uitreiking van de beslissing op grond van artikel 8.9 Wvvgz. De beslissing van 27 oktober 2023 heeft betrekking op het toedienen van medicatie, het beperken van de bewegingsvrijheid en het opnemen in een accommodatie. Er was geen sprake van vrijwilligheid. Betrokkene is wilsonbekwaam geacht. Er heeft geen overleg plaatsgevonden met de vertegenwoordiger aangezien betrokkene die niet heeft. Wel is moeder als eerste contactpersoon geïnformeerd.

De geneesheer-directeur heeft klager een afschrift van de beslissing gegeven en hem op 27 oktober 2023 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiënten vertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

4. Toelichting van klager

Klager heeft ter zitting een toelichting op zijn klachten gegeven. Deze worden hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Klager heeft ter zitting toegelicht dat hij geen ziekte heeft en derhalve geen medicatie nodig heeft. Hij heeft nog nooit een psychose gehad en er is geen sprake van maatschappelijke teloorgang door zijn gedrag. Hij was de Lorazepam en Diazepam aan het afbouwen met behulp van een afbouwcoach en hij kreeg daarvan ook een behandeling voor zijn PTSS. Naar het idee van klager kan er geen sprake zijn van maatschappelijke teloorgang omdat hij een plek heeft om te wonen (bij zijn moeder), hij werk had (een eigen praktijk) en online aan het daten is. Klager wil de opleiding tot ervaringsdeskundige volgen, wil behandeling voor zijn PTSS, en hij wil juridisch adviseur of advocaat worden. Hij is niet wilsonbekwaam. De verplichte zorg is niet evenredig, niet effectief en leidt tot ernstig nadeel. Klager heeft op 20 november een afspraak met mw. Prof. XXXXXXXX van het UMC te Utrecht in verband met zijn diagnose. Hij verwacht dat hij geestelijk gezond verklaard zal worden. Klager wil een documentaire van drie uren laten zien. Klager zegt dat er geen sprake is van een psychose maar dat het spiritueel is. Om dit te onderbouwen heeft hij meerdere boeken bij zich.

5. Weerwoord van aangeklaagde op de klacht

De behandelaar zegt dat de diagnose schizofrenie al jaren geleden is gesteld en dat er geen reden of aanleiding is om dit te herzien. De behandelaar ziet wel een psychose en dat is de reden van de recente opname. De wilsbekwaamheid is getoetst: klager wordt volledig geleid door zijn psychose. De behandelaar zegt dat antipsychotica nodig zijn, maar de aanleiding voor de opname was nu anders dan tevoren. De reden van opname was gijzeling van zijn moeder en haar daarbij overgieten met water. De situatie is anders dan bij de vorige opname toen hij boete moest doen en angstig was terwijl hij nu opgewekt is en vol zelfvertrouwen. Voorheen was de reden van opname tevens katatonie, en daarvan is nu geen sprake. Op de vraag of een mentor gezocht is indien er sprake is van wilsonbekwaamheid wordt geantwoord dat moeder zijn belangen niet kan behartigen, maar dat een andere overweging is dat een professionele mentor geld kost. De procedure is in gang gezet. Klager geeft aan direct naar huis te willen.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

Gelet op de ingebrachte stukken en wat ter zitting is besproken komt de commissie tot de volgende overwegingen.

De commissie heeft bij de klachten de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechter op 6 oktober 2023 toegewezen machtiging voortzetting crisismaatregel en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvggz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvggz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en dient deze zo kort mogelijk te worden toegepast. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

De commissie overweegt dat uit de brief van 27 oktober 2023 blijkt dat klager bij aangeklaagde gediagnosticeerd is met een psychotische stoornis.

De zorgverantwoordelijke heeft zich op 23 oktober 2023 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klager en hem onderzocht. Hij heeft dezelfde dag overleg met klager gehad over de voorgenomen beslissing. De beslissing van het beperken van de bewegingsvrijheid, de opname in de accommodatie en toediening van medicatie is op schrift gesteld en voorzien van

een schriftelijke motivering. De geneesheer-directeur heeft klager een afschrift van de beslissing gegeven en hem op 27 oktober 2023 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

De commissie merkt op dat tussen het zien van klager en het nemen van de beslissing en de uitreiking van de gemotiveerde beslissing vier dagen zitten. Gelet op de rechtszekerheid en de positie van klager is de commissie van oordeel dat klager zo spoedig mogelijk de mededeling op schrift uitgereikt dient te krijgen.

Ten aanzien van klachtonderdeel 1. (verplichte zorg middels de gedwongen opname in een accommodatie en beperking van de bewegingsvrijheid)

De commissie acht door aangeklaagde voldoende aannemelijk gemaakt dat zonder opname in een accommodatie gedurende een langere tijd een zodanig psychisch toestandsbeeld in stand blijft dat er zich bij klager ernstig nadeel voordoet in de zin van art. 1.1. lid 2 onder a. Wvvgz.

De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klager, voortvloeiend uit zijn psychisch toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit leidt tot het ernstig nadeel van een toename van psychotische symptomen, passend bij zijn ziektebeeld. Klager vertoont agressief gedrag richting derden en roept agressief gedrag over zichzelf af. Daarnaast is er sprake van maatschappelijke teloorgang.

De commissie is van oordeel dat de opname in de accommodatie minder ingrijpend is dan het risico van de voorgenoemde ernstige nadelen.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven).

De commissie acht het verder van belang dat de opname in de accommodatie ten doel heeft het bevorderen van duurzame deelname van klager aan het maatschappelijke leven vanuit een positie van zo veel mogelijk zelfstandig functioneren, zonder daarbij ernstig nadeel voor zichzelf en/of derden te veroorzaken.

De commissie overweegt dat van de voorgestelde verplichte zorg mag worden verwacht dat deze bij klager positief effect zal hebben. Door de opname in een accommodatie en het beperken van de bewegingsvrijheid is het voorgenoemde acute gevaar afgewend.

Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is.

De commissie overweegt verder dat over bedoelde verplichte zorg in overeenstemming met artikel 8:9 Wvvgz zoveel mogelijk dient te worden overlegd met de patiënt en overeenstemming met de patiënt dient te worden bereikt.

De commissie overweegt dat uit de stukken en de verklaringen ter zitting blijkt dat er pogingen zijn ondernomen om tot samenwerking met klager te komen.

De commissie stelt vast dat klager een en andermaal ter zitting heeft verklaard dat hij geen hulp nodig heeft van de GGZ en dat hij onterecht opgenomen is.

De commissie stelt daarom vast dat klager op dit moment niet, dan wel onvoldoende is te bewegen tot een samenwerking. Klager toont geen ziekte-inzicht of ziektebesef.

De commissie is van oordeel dat behandelaren zich voldoende hebben ingespannen om de toepassing van verplichte zorg te voorkomen.

Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit en zorgvuldigheid voldaan.

De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagde om tot verplichte zorg over te gaan voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in artikel 8:9 onder a. Wvvgz is voldaan.

De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de verplichte zorg middels de opname in een accommodatie en de beperking van de bewegingsvrijheid op grond van artikel 8:9 Wvvgz **ongegrond**.

Ten aanzien van klachtonderdeel 2 (verplichte zorg middels toedienen medicatie)

De commissie acht door aangeklaagde voldoende aannemelijk gemaakt dat zonder het gebruik van effectieve medicatie gedurende langere tijd een zodanig psychisch toestandsbeeld in stand blijft dat er zich bij klager ernstig nadeel voordoet in de zin van art. 1.1. lid 2 onder a. Wvvgz.

De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klager, voortvloeiend uit zijn psychisch toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit leidt tot ernstig nadeel.

Klager is bekend met psychoses en gebruikte hiervoor in het verleden medicatie. Klager is nu van mening geen medicatie (met name geen antipsychotica) nodig te hebben. Daarnaast is gebleken dat bij opname klagers gedrag agressie jegens derden veroorzaakt en dat zijn toestandsbeeld nog niet voldoende gestabiliseerd is waardoor het risico op agressie verhoogd wordt ingeschat.

De commissie acht in deze situatie verder aannemelijk dat een langer uitstel van toediening van effectieve medicatie een aanmerkelijk risico op verdere vertraging in ontslag uit de accommodatie met zich zal meebrengen. Het is bekend dat het beeld minder snel dan wel slechter tot verbetering komt als behandeling langer wordt uitgesteld; dit zal de prognose negatief beïnvloeden. Klager heeft voorafgaand aan zijn opname geruimere tijd geen medicatie gebruikt. Gebleken is dat het psychisch toestandsbeeld van klager zonder inname van effectieve antipsychotica niet wezenlijk verbetert. De commissie is daarom van oordeel dat er ook in deze zin sprake is van ernstig nadeel.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven). De commissie acht het verder van belang dat toediening van effectieve medicatie ten doel heeft het bevorderen van duurzame deelname van klager aan het maatschappelijke leven vanuit een positie van zo veel mogelijk zelfstandig functioneren in een geschikte woonvorm of anderszins, zonder daarbij ernstig nadeel voor zichzelf en/of derden te veroorzaken.

De commissie overweegt dat van de voorgestelde verplichte zorg mag worden verwacht dat deze bij klager positief effect zal hebben. Antipsychotica zijn bewezen effectief bij de behandeling van een psychische stoornis. Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is.

De commissie overweegt verder dat over bedoelde medicatie – welk(e) middel(en) en dosering(en) - in overeenstemming met artikel 8:9 Wvvgz zoveel mogelijk dient te worden overlegd met de patiënt en overeenstemming met de patiënt dient te worden bereikt.

De commissie overweegt dat uit de stukken en de verklaringen ter zitting blijkt dat er pogingen zijn ondernomen om tot samenwerking met klager te komen. Bedoeld is een zodanige samenwerking

dat klager op basis van vrijwilligheid voldoende effectieve medicatie ter wegneming dan wel vermindering van verschijnselen die het gevolg zijn van zijn psychische ziekte, inneemt of krijgt toegediend.

De commissie stelt vast dat klager ter zitting heeft verklaard geen medicijnen/antipsychotica te willen innemen of uitlatingen van gelijke strekking. Klager is van mening dat medicatie hem niet helpt en dat hij geen psychische stoornis heeft. De commissie stelt daarom vast dat klager op dit moment niet, dan wel onvoldoende tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat is, en niet te bewegen tot vrijwillige inname van effectieve medicatie.

De commissie is van oordeel dat behandelaren zich voldoende hebben ingespannen om de toediening van verplichte zorg te voorkomen. Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit en zorgvuldigheid voldaan.

De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagde om tot verplichte zorg in de vorm van het toedienen van medicatie over te gaan voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in artikel 8:9 Wvggz is voldaan. De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de verplichte zorg middels gedwongen medicatie op grond van artikel 8:9 Wvggz **ongegrond**.

7. Beslissing

De commissie verklaart:

Klachtonderdeel 1: ongegrond

Klachtonderdeel 2: ongegrond

Deze beslissing is genomen door:

Mw. mr. XXXXXXXX, voorzitter

Dhr. XXXXXXXX, psychiater lid van de klachtencommissie,

Mevrouw XXXXXXXX, algemeen lid van de klachtencommissie

In aanwezigheid van mw. XXXXXXXX, ambtelijk secretaris Vincent van Gogh (maakt geen deel uit van de commissie).

Ondertekening:

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klager en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvvgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.

Deze uitspraak zal in kopie worden gestuurd naar:

- *Dhr. XXXXXXXXX, klager,*
- *Dhr. XXXXXXXXX, aangeklaagde,*
- *Raad van Bestuur Vincent van Gogh,*
- *Dhr. XXXXXXXXX, Geneesheer-directeur,*
- *Directie Vincent van Gogh,*
- *Mw. XXXXXXXXX,*
- *Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.*